

Kulturutredningen 2014 – hørings svar

På Riksteatret har vi mottatt og lest Kulturutredningen med stor interesse. Utredningen er grundig, og gir etter vårt syn langt på vei et godt bilde av situasjonen i kultur-Norge.

NTO, Norsk teater- og orkesterforeningen, har skrevet et omfattende høringsnotat, som også Riksteatret har bidratt til utarbeidelsen av. Vi stiller oss bak de innspill og syn som fremmes i notatet. Vi vil derfor i vårt eget tilsvar utlukkende ta opp de forholdene som gjelder Riksteatret.

Riksteatret – nasjonal og lokal aktør

Vi har merket oss at utvalget har et positivt syn på Riksteatrets rolle som nasjonal formidler av scenekunst over hele landet. Riksteatret spiller på 70 ulike spillesteder, og gjennom denne lokale aktiviteten er vi definitivt en del av den mye omtalte «kulturelle grunnmuren» på det enkelte sted. Vi legger stor vekt på formidling og kontakt med lokalmiljøet, og har en tett relasjon til kulturskole, bibliotek, utdanningsinstitusjoner og andre kulturaktører. For oss er det avgjørende å spille på lag med lokale krefter, og inngå som en organisk del av deres kulturtilbud. De siste to årene har vi økt vår formidlingsinnsats betydelig med å legge ulike «Opplev mer»-arrangementer i tilknytning til forestillingene, og vi ser at dette har en relasjonsbyggende effekt.

Vi opplever derfor ikke at det er en motsetning mellom det nasjonale institusjonsnivået, og oppgaven som lokal formidler. For Riksteatret henger disse to forholdene tett sammen, og det er nettopp vår posisjon som landsdekkende institusjon som gjør oss i stand til å levere kvalitet og kontinuitet i mange små kommuner hvor det ellers er et lite scenekunsttilbud.

Om Riksteatrets bevilgning og aktivitet

Enger-utvalget baserer seg på en underrapport levert av Gran/Røyseng. Også her synes en positiv holdning til Riksteatret å gå igjen. Imidlertid har Gran/Røyseng misoppfattet St. prop nr 1, og er ikke klar over at Riksteatrets bevilgning fordeler seg på tre ulike poster. De treffer derfor feilaktige konklusjoner mht. utviklingen av Riksteatrets bevilgning. Korrekt skal denne være på linje med øvrige scenekunstinstitusjoner som ikke har mottatt særskilte midler til utvikling av bygg eller andre spesielle oppgaver. Når de argumenterer for økt tilskudd til Riksteatret, er vi selvsagt enige i det, men premissene for dette argumentet må vi dessverre korrigere. Se tabell 11.11., s 120 pp., samt side 131.

Videre er det grunn til å se på variasjonen i antall forestillinger/besøk med en viss varsomhet. Riksteatret har hvert år et samarbeidsteater, og slik publikumstallene har framkommet hittil, vil forestillinger ved andre teatre også inngå i vårt samlede tall. Da vil f. eks. mange forestillinger av felles produksjoner ved Rogaland teater bli en kilde til feiltolkning (2008). Over tid har Riksteatret totalt hatt et stabilt – til økende publikum på turné på ca. 90.000 – 100.000, delvis uavhengig av antall forestillinger. Vi er det teatret som i snitt har høyest besøk pr. produksjon, og denne «effektiviteten» har en direkte sammenheng med turnévirkosomheten.

Når det gjelder utvalgets påstand om økt administrasjon vs kunstneriske årsverk er dette en beskrivelse vi ikke kjenner oss igjen i. Riksteatret har systematisk gjennom de siste fire årene økt ressursbruken på produksjonene og antall engasjerte kunstnere, noe som bl. a. kommer til uttrykk ved store produksjoner og antall turnédøgn totalt. De administrative kostnadene har gått ned, både relativt og nominelt. Vi stiller spørsmålsteget ved utvalgets sammenstilling av administrative og

tekniske årsverk. Dette er en lite hensiktsmessig måte å måle administrativ ressursbruk på: de tekniske kostnadene er produksjonsrelaterte, og må sees i sammenheng med kunstnerisk aktivitet.

Arrangørene og økt satsing på formidling

En av Enger-utvalgets hovedkonklusjoner er at de store investeringene som er gjort i infrastruktur, må avløses av en økt satsing på innhold og formidling. Vi støtter denne vurderingen, selv om vi også ser et stort behov for ressurser til å drive og vedlikeholde infrastrukturen. Mange kulturhus sliter med dårlig økonomi, og da prioriteres gjerne disse områdene ned. Å finne ordninger som sikrer at de nye, flotte byggene ivaretas på en god måte, er en stor utfordring.

Arrangørleddet har en nøkkelrolle i formidlingen av kultur i hele landet. Riksteatret møter denne gruppen primært som kulturhusdrivere. Rammebetingelsene deres er svært ulike, og mange hus holdes i gang av ildsjeler, mer enn av tilstrekkelige midler. Å legge til rette for kompetanse, nødvendige ressurser til drift og markedsføring, og gjøre det mulig å opprettholde et kvalitetsmessig tilbud, bør prioriteres. Dette er nødvendige forutsetninger for å sikre formidling til publikum. Uten velfungerende arenaer som kan ta i mot kunstnerne, faller hele den kulturelle «næringskjeden» sammen. Dersom Kulturrådet skal øke sine bevilgninger til formidling må det også finnes et mottakerapparat der ute. Forslag om å danne arrangørklynger, eller særlige grupper av arrangører for f. eks. dans, har mye for seg. Vi mener også at Norsk kulturhusnettverk bør styrkes som en overbygning for arrangørene, og at deres koordinerende rolle kan utvikles.

Det er fremmet flere ulike forslag om økte midler til visninger og turneer. Her mener vi at det er viktig å satse på eksisterende aktører og kompetanse. F. eks. har både Riksteatret og Scenekunstbruket spisskompetanse på nasjonal turnévirkosomhet for dans og scenekunst. Da fremstår det som lite hensiktsmessig å bygge opp nye, konkurrerende miljøer med tilhørende administrasjon. En konsolidering mellom de ulike aktørene, med tydeligere tildeling av roller kan være en mer fruktbar tilnærming. Vi tror dette vil gi høyere kvalitet i gjennomføring og øke effektiviteten i satsingen på formidling.

DKS og scenekunstinstitusjonene

Som Enger-utvalget peker på, er det ønskelig med sterkere bånd mellom DKS og institusjonsteatrene. Den desentrale organiseringen av DKS fører til at det er svært vanskelig for en riksdekkende institusjon å få innpass i ordningen. Med 19 fylker med ulik organisering og planleggingshorisont, har det krevd stor innsats fra Riksteatret for å opprette kontakt. Vi har, med noen viktige unntak, i liten grad lykkes med å levere forestillinger til DKS. Dette er beklagelig, siden vi på mange spillesteder står for det eneste tilbudet av fullformat, profesjonelt teater. Vi mener tiden er inne for å vurdere en overbygning av DKS, og tydeligere legge til rette for at også institusjonene får levert sine produksjoner. Det fremstår som et stort paradoks at det investeres så store offentlige midler i institusjonsteatret, og at denne investeringen i så liten grad kommer skoleelevene til gode. Dette må vi finne en løsning på.

Riksteatret,
27.6.2013.